

NAJAARSVERGADERING, 8 NOV. 1986

Lenard Vaessen

Om half elf opende de voorzitter het huishoudelijk deel van de bijeenkomst. Voor het verslag hiervan verwijs ik u naar de bijdrage van de secretaris. Het huishoudelijke deel werd keurig op tijd afgesloten, zodat de heer D.F. Hoeksema zoals geprogrammeerd om half twaalf kon beginnen met zijn voordracht getiteld: Het verzamelen van kleine mollusken in Ouddorp. In zijn inleiding schetste hij eerst hoe het onderzoek tot stand was gekomen en de belangrijke rol die de heer W.F.A. Guilonard daarbij heeft gehad. Deze verzamelde al in het begin van de zeventiger jaren fijn gruis in Ouddorp. Van alle bijzondere vondsten maakte hij tekeningen die hij achter op de slides plakte. Hoeksema had ter illustratie een aantal van deze slides meegebracht. De heer Guilonard moest door slechter wordende ogen het onderzoek stoppen waarna het door Hoeksema in samenwerking met R.H. de Bruyne en A. de Graaf is voortgezet. Vervolgens liet hij aan de hand van een aantal dia's, welswaar van Cadzand, zien waar en hoe het fijne gruis verzameld moet worden. De kans op het meest interessante gruis, met veel kleine soorten, is het grootst na enkele dagen matige oostelijke wind. Daarna passeerden enkele methoden de revue om het fijne gruis van de laatste resten zand te bevrijden. Het meest praktisch en het minst schadelijk voor de gezondheid, was gewoon een hoeveelheid gruis in een platte bak met gladde bodem en hoog opstaande randen doen, de bak een paar maal heen en weer schudden om vervolgens het schelpgruis dat boven op komt te liggen via een blaaspijpje van het zand te blazen. Deze methode werd later op de dag door Rijk de Bruyne gedemonstreerd.

Na dit deel methode en materialen, toonde Hoeksema op dia een aantal bijzondere soorten dat bij het onderzoek te voorschijn was gekomen. Hieronder zat een aantal soorten met een duidelijk zuidelijke herkomst (Bretagne en Middellandse Zee), maar ook noordelijke componenten ontbraken niet. De conservatie toestand van de gevonden mollusken gaf aanleiding tot wat speculatie over de afstand waarover de dieren verplaatst kunnen worden en in welke toestand dat geschied, levend of dood.

Uit de vondst van bepaalde pleistocene soorten, de frekwentie van optreden en de conservatietoestand, dit in relatie met gegevens uit zeebodemmonsters niet zo ver uit de kust, kan volgens Hoeksema het een en ander worden afgeleid over het tijdstip dat de Atlantische Oceaan weer in verbinding kwam met de Noordzee.

Dus in welke geologische periode na de laatste ijstijd het Kanaal doorbrak. De resultaten van het onderzoek zullen waarschijnlijk volgend jaar in het tijdschrift Basteria van de Ned. Malacologische Ver. worden gepubliceerd. Jammer, gezien de geologische strekking van de konklusies lijkt het meer iets voor Mededelingen van de WTKG.

Na de lunch was er zoals gebruikelijk tijd voor korte demonstraties en mededelingen van de leden. Als eerste kwam Anton Janse aan het woord met een serie dia's die hij toegestuurd had gekregen van de heer R. Bleijenberg (Nieuw Namen, Zeeuws Vlaanderen). De dia's waren opnamen van een pakket afzettingen die ontsloten zijn geweest bij het graven van een sleuf voor een nieuwe riolering in Nieuw Namen. De heer Bleijenberg wilde graag weten in wat voor milieu deze afzettingen waren gevormd. Deze zelfde vraag legde Anton Janse, voorzien van zijn vizie, de vergadering voor. Het pakket sediment dat we voorgeschoteld kregen bestond aan de basis uit een afwisseling

van dunne klei- en zandlaagjes die volgens Anton sterk deden denken aan een kwelderafzetting. Enkele aanwezigen merkten op dat het vanaf een dia moeilijk valt te zeggen of het inderdaad een kwelderafzetting is. De top van dit basale deel bestond uit opgevulde geultjes. Hierop lag een pakket dekzanden die naar alle waarschijnlijkheid tot de Formatie van Twente (Weichselien) behoren. In dit dekzand zijn vuursteen en artefacten gevonden. Ook werd een vuurplaats met roodverbrande klei aangetroffen. In de top van het dekzand was een, waarschijnlijk, holocene podsol te zien. De top van de sekwentie bestond uit zware klei.

De discussie spitste zich voornamelijk toe op de ouderdom en oorsprong van het basale pakket. Aangezien het dekzand een pleistocene ouderdom moet hebben vanwege het voorkomen van vuursteen en artefacten was het moeilijk voor te stellen dat het basale pakket een kwelderafzetting is. De kwelderafzettingen uit deze streek hebben nl allen een holocene ouderdom. (Mogelijk vertegenwoordigen ze een fluviatiele gedeelte uit de Formatie van Twente, zie geologische kaart van oost Zeeuws Vlaanderen (L.V.))

Martin Cadée liet vervolgens een serie dia's zien van een aantal groeves en vindplaatsen in de kliffen langs de Oostzee in Midden Jutland (Denemarken) Deze ontsluitingen waren tijdens de zomervakantie van dit jaar bezocht en uiteraard bemonsterd. Het betrof hier hoofdzakelijk mariene afzettingen uit het Boven Oligoceen die op sommige plaatsen ook fossielhoudend waren. In een groeve waren glimmerhoudende kwartszanden met een fluviatiele oorsprong met bruinkool nivo's er in te zien. Deze zijn waarschijnlijk afgezet ergens in Laat Oligoceen tot Vroeg Mioceen. Aangezien de vindplaatsen die hij vermeldde alle tamelijk moeilijk in het gehoor lagen waag ik er mij niet aan ze hier te vermelden.

Vervolgens kwam Pieter Gaemers aan het woord. Hij deed verslag van een projekt dat hij coordineert en waaraan een aantal WTKG-ers momenteel werkt. Zie elders in dit nummer.

De tweede genodigde spreker binnen het thema: "Fossielen van het strand" was de heer F. van Nieuwlande met een lezing getiteld: Nieuwe aanwinsten van onze schelpenfauna, gevonden te Cadzand. De heer van Nieuwlande begon zijn voordracht met de triomfantelijke melding van 50 soorten, nieuw voor het nederlandse strand. Alle afkomstig van het strand van Cadzand. Deels recent, maar voornamelijk toch fossiel. Vervolgens kregen we te horen waar en wanneer we het beste kunnen verzamelen. Dit bleek net als in Ouddorp in het vroege voorjaar en in het najaar te zijn, na een oostelijke wind. Het beste kan er worden verzameld aan de zuidelijke mui van de Zwingeul, de andere delen van de Zwingeul leveren echter ook leuk materiaal op. De dia's die hij erbij liet zien leken erg veel op die van Hoeksema, maar die had ook vals gespeeld.

Van Nieuwlande vertelde dat hij elke keer als hij in Cadzand kwam 10 tot 15 kg gruis meenam, grof en fijn door elkaar, dit werd dan op frakties gezeefd en uitgepikt.

Het materiaal dat hij had bewerkt was afkomstig uit 4 verzamelingen. Die van Frank Wesselingh, Rian Rijke, Rijko de Bruyne en van hem zelf. In totaal waren er 296 soorten gedetermineerd, 119 bivalven, 170 gastropoden, 5 scaphopoden en 2 keverslakken.

Het grootste deel van de soorten was waarschijnlijk afkomstig uit de Zanden van Aalter, Zanden van Oedelem en de Zanden van Brussel, alle met een Eoceen ouderdom.

Een deel van deze afzettingen 'dagzoomt' vlak voor de kust van Cadzand in zee en wordt hier geerodeerd.

Naast de soorten uit het Eoceen komen er ook mollusken voor die afkomstig zijn uit afzettingen uit het Pliocéen, Pleistoceen en Holoceen. De mollusken die afkomstig zijn uit de Angulus pigmaeus fauna zijn o.a. van holocene ouderdom. Dit materiaal is hoofdzakelijk afkomstig uit de haven van Zeebrugge. Onder de recente mollusken vielen vooral de soorten op met een zuidelijke herkomst, Bretagne of Middellandse Zee. Diverse schelpen waren weinig beschadigd en hadden een nog redelijk vers uiterlijk. Volgens van Nieuwland kan een schelp met een dergelijke conservatie toestand alleen maar levend over zo een grote afstand zijn getransporteerd. Dit kan zowel in volwassen als in larvaal stadium hebben plaatsgevonden.

Opvallend was ook de vondst van 2 ex. van een emarginalla soort die niet bekend was uit het Eoceen van Engeland, België of het Bekken van Parijs, maar wel uit Eoceen van Nantes en de Cotentin (Bretagne). Verder waren er ook nog soorten aangetroffen uit het Redonien van Bretagne en uit het Mioceen van de Tourainne. Dit was volgens Freddy nog meer bewijs dat er transport van mollusken vanuit Bretagne naar hier kan plaats vinden.

Zijn voordracht was voorzien van vele dia's met daarop bijna even zo vele soorten. Diverse determinatieproblemen werden gedetailleerd behandeld. Vooral dit laatste werd door de aanwezigen dacht ik zeer gewaardeerd. Want ondanks het feit dat deze lezing bijna 2 uur duurde heb ik niemand in slaap zien vallen en werd de zaal niet onrustig.

Na deze voordracht was er nog gelegenheid om met de hulp van aanwezige deskundigen materiaal te determineren. Twee stereomicroscopen waren beschikbaar om het kleine spul wat beter te kunnen zien. Om vijf uur werd de vergadering afgesloten.

GEVRAAGD: PECTINIDAE VAN MISTE.

Al vele jaren houd ik me bezig met systematisch onderzoek aan recente Pectinidae. Na verleden jaar te zijn gestart met het inventariseren van de literatuur over fossiele Pectinidae van Europa, ben ik momenteel bezig materiaal te bewerken van de ontsluitingen van Antwerpen en omgeving. Van een aantal belgische en nederlandse leden heb ik reeds materiaal voor een referentiekollektie mogen ontvangen. Graag zou ik nu in kontakt komen met WTKG'ers die Pectinidae uit Miste voor dit doel willen uitlenen, afstaan of ruilen.

Henk H. Dijkstra
Gravinneweg 12
8604 CA Sneek
tel. 05150-15062
